

אליפות השחמט הראשונה של מדינת ישראל-1951

ד"ר מנחם אורן אלוף השחמט הראשון של מדינת ישראל

מאת: ד"ר שלמה קנדלשיין

הקמת מדינת ישראל בה' באייר תש"ח (14.5.1948), הביאה לחידוש חיי השחמט בארץ לאחר מלחמת השחרור. בשנת 1949 הוקם האיגוד הישראלי לשחמט.

מרבית הפעילות התחרותית התרכזה במועדון השחמט ע"ש "עמנואל לסקר", על חוף ימה של תל-אביב (המועדון נוסד בשנת 1939 ע"י מנדל מרמורוש, ונקרא על שמו של אלוף העולם היהודי, ד"ר עמנואל לסקר).

המועדון היה משכן השחמט הישראלי של אותה תקופה, ורשם לזכותו פרק חשוב והיסטורי בתולדות השחמט, ממנו צמחו טובי השחמטאים בארץ.

אליפות השחמט הראשונה של מדינת ישראל נערכה בשנת 1951 בהשתתפות 14 שחקנים, והיא התפרשה כאליפות נודדת בארבע ערים: תל-אביב, חיפה, ראשון לציון וחדרה במשך כחודשיים. באותה שנה נערכה גם אליפות ישראל הראשונה לנוער בתל אביב בה זכה רפי פרסיץ.

ב-1.2.1951 נפתחה האליפות בטקס חגיגי "בבית החלוצות" בתל-אביב, בהשתתפות ח"כ פנחס רוזן-שר המשפטים (לימים נשיא כבוד של האיגוד הישראלי לשחמט), ח"כ דוד רמז-שר החינוך והתרבות ופרופ' נפתלי הרץ טור סיני (מרצה למקרא ולבלשנות באוניברסיטה העברית, נשיא האקדמיה ללשון עברית וחתן פרס ישראל למדעי היהדות תשט"ו, 1954/1955).

האליפות זכתה להד ציבורי נרחב, בעיקר בשל היותו של ראש הממשלה **דוד בן-גוריון** ז"ל חובב שחמט נלהב. בן גוריון הורה לגורמים הממלכתיים להגיש סיוע מירבי לתחרות. ברדיו, "קול ישראל" העמיד פינה יומית מיוחדת לסקירת האליפות, בלוויית ניתוחי פרשנויות של המשחקים וראיונות עם השחקנים.

האליפות עמדה לראשונה בסימן השתתפותם של "ארבעת הגדולים" של דור המייסדים בתחרות אחת. **שלושת "הפולנים"-מנחם אורן, יצחק אלוני ומשה צ'רניאק, וה"ייקה"-יוסף פורת.** ארבעתם היו מועמדים לזכייה בתואר בתחרות, שנחשבה כחזקה ביותר שנערכה עד כה. קשה היה להתנבא מראש לגבי "הפייבוריט". בציבור אורן היה הפחות מוכר ועם זאת נחשב כשחקן החזק ביותר, לפחות לגבי השלושה האחרים, שהכירוהו היטב עוד מתחרויות בפולין.

איבחון מעניין היה לרפי פרסיץ לגבי הארבעה: "מבין ארבעת המוסקטרים היה אורן ענייני ומפוכח, צ'רניאק מקורי ומפולפל, פורת סמל השפיות והשכל הטוב, ואלוני-עיקש, מיסטי, מופלא ובלתי מובן" ("הארץ" 29.4.1985).

צבי בר-שירה התייחס לתרומתם החשובה של הארבעה לפרסום השחמט בארץ: "פורת, צ'רניאק, אורן, אלוני, הינך שומע שמות אלה משידורי החדשות ומקטעי העיתונות. שמות אשר משמעותם בעולם סגור וצר זה, עולם אמנות השחמט, לובשת מוחשיות ואף הערצה רבה בין אלפי החובבים בישראל" (ספורט ישראל, 26.9.1954).

העיתונות היומית הקדישה גם היא סקירות נרחבות לפני האליפות ובסיומה.

אליהו שחף: "השתתפותם לראשונה של שחמטאים בעלי שם בינלאומי, מבין העולים החדשים, מבטיחה מאבק חריף ללא תקדים על כתר האליפות ("על המשמר" 21.1.1951).

שאול הון: "מוקדם עדיין להתנבא מי יזכה באליפות השחמט של ישראל, אבל באים בחשבון: "צ'רניאק, אלוני וד"ר אורן. שלושתם מצטיינים בסגנון תוקפני ונמרץ, ומבקשים תמיד רק את אפשרות ההפתעה. מבין כולם מצטיין אלוני בחוש אינטואיטיבי דק ובריא, לניצול כל תורפה אצל יריבו. אבל שני מתחריו האחרים מצטיינים בתורת הפתיחות. וכן קשה לדעת כיצד עלול כל אחד מהם להצליח אצל שאר יריביו הנוספים" ("דבר השבוע" 1/1951).

האליפות התנהלה במתח רב, מלווה במאבקים קשים ומרתקים שמשכו קהל רב, בכל הערים בהן נערכו הסיבובים.

בחיפה נערכו המשחקים בקפה "וייס", וצפה בהם ראש העיר "הכל יכול", **אבא חושי**. חושי התלהב מנצחונו של אורן על צ'רניאק המפורסם, והוא העניק לו פרס מיוחד עם מכתב אישי: "הואיל ובתחרות לאליפות ישראל בשחמט כב' ניצח בסיבוב השני את מר צ'רניאק הנני שמח לברך את כבודו על הצלחתו, ולהמציא לו בזה צ'ק על סך **עשר לירות** כפרס להצלחתו".

הספרייה העירונית בראשון לציון אירחה את הסיבובים בעיר. כאן זכה לאהדה ביתית רבה האמן **ישראל דינר**, בכיר שחקני מועדון ראשון לציון שסיים שישי.

בחדרה נערכו המשחקים בבית ההסתדרות.

לבסוף "פיניש" של ד"ר אורן ב-5 הסיבובים האחרונים, בהם צבר 4 נק' (הפסדו היחיד בתחרות לאמן החיפאי ארנסט פישר) הביא לזכייתו באליפות ובתואר **אלוף השחמט הראשון של מדינת ישראל**.

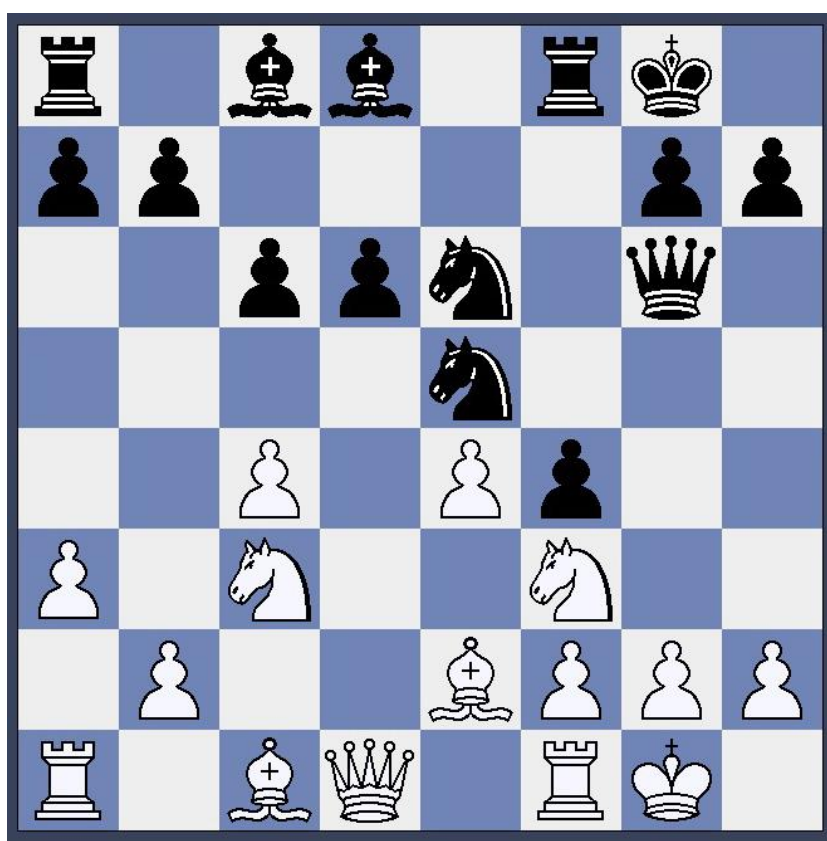
ד"ר מנחם אורן

מאליפות ישראל הראשונה אנו מביאים את נצחונו של אורן על יצחק אלוני, גם הוא מגדולי השחקנים של ישראל בכל הזמנים (אלוף ישראל שלוש פעמים ושחקן הנבחרת ב-8 אולימפיאדות). אורן מנצל היטב פיתוח לקוי של כלי הלבן וזוכה בניצחון משכנע. ההערות מבוססות על ניתוחיו של אורן.

יצחק אלוני-מנחם אורן

הגנה הולנדית

1. d4 2. g4 3. f3 4. f6 5. e3 6. f7 7. e5 8. 0-0 9. a3 10. מהח5 (מאיים 10-ה5 עם יתרון) 10. רה2 11. מהז6 12. e5 (עדיף להמשיך בפיתוח 11-ב4 עם רב2) 12. פד8 (עדיף פה5) 12. ד:ה6 פ:ה6 (עדיף ר:ה6) 13. רד3 (עדיף 13-פח4 מהו7 פ:ו5, עם זכייה ברגלי ומשחק נגדי) 13... פז4! 14. פד5 15. רד4 16. ה4 (הנכון 15-פז4) 16! 16. מהד1 (אסור 16-ה5 בגלל 16- מהח5 17. ה:ד6 פד4 וזוכה, או 16- מהח6 17-ח3 פ:ה5) 17. פה5 17. רה2 ג6 18. פג3

18...רו6! 19. צב1?! (19. מה:ד6 פ:ו3+ 20. ר:ו3 צד8 21. מהב4 פד4 ולשחור עדיפות ברורה) 19... פ:ו3+ 20. ר:ו3 רה5 21. רד2 פד2 22. מח1 פ:ו3 23. ז:ו3 (23. מה:ו3 רז4 24. מהד3 ו3 25. ז3 מהח5 26. רה3 צו6 עם ז5-צח6 וזוכה) 24. מהח5 25. צו6 26. מהה2 צח6 (החמצה בעמדה זכויה של סיום נאה ומהיר 25. מה:ח2+! 26. מ:ח2 צח6+ 27. מז2 רח3+ 28. מח2 רו1x). 26. צז2 רח3 27. צבז1 ר:ז2+, והשחור זכה לאחר מספר מסעים.

צ'רניאק סיכם את התחרות: "ד"ר אורן היה ראוי בהחלט לניצחון. הוא השחקן ששגה פחות מכולם, ובוזה כוחו. לא זו בלבד שאינו מפסיד כלים מתוך חוסר ראייה, אלא משחקו אף אינו לוקה במישגים טאקטיים, תאורטיים ואסטרטגיים במשחקם של יתר המשחקים. אורן הוא ללא ספק אמן גדול. עקיבא רובינשטיין העיד עליו בשעתו, כי הוא השחקן המוכשר ביותר בדור הצעיר בפולין. כוחו העיקרי בהבנת המשחק ולא בידיעות. הוא שולט במידה שווה בכל שלבי הקרב, ואת כל קרבותיו שיחק ברמה שווה ("על המשמר" 6.4.1951).

גם צ'רניאק, שהיה בעל חוש בקורתי חד, קבע לגבי אורן: **"ד"ר אורן, המוכשר מבין שחמטאי ישראל בשנות ה-50**, היה נציגה המובהק של אסכולת השחמט הפולני, וירש את תכונותיה הבולטות: "דמיון תחבולני יוצר, משולב בהבנה פוזיציונית מעמיקה ושליטה בסיומי משחק. אך עם זאת, ידע תיאורטי מועט בתחום הפתיחות..."

את סגנון משחקו הסביר צ'רניאק: מטענו התאורטי של ד"ר אורן היה דל לגבי שחקן בעל יכולת כה רבה. ברם זה נשמע פאראדוקסלי, אך דווקא משום כך, בגלל היותו חופשי מהשפעת המלצות תאורטיות, הוא הצליח לבנות בפתיחה עמדות בעלות ערך מקורי, ולגרור את יריביו, בעלי ידע תיאורטי נרחב, בדרכים שאינן מוכרות כלל" (ישראל באולימפיאדות השחמט, 1979).

רפי פרסיץ על אורן: "הוא הצטיין בסיום. אולם סוד עליונותו ועיקר כוחו היו באמצע המשחק, בעיצומו של קרב. בתחום זה הפגין מעוף וכוח יוצר, רוחב יריעה וכושר תכנון, הבנה אסטרטגית וחודרת וטכניקה משוכללת, מקוריות רעיונית וחריפות טאקטית, התמצאות בדוחק זמן, ומעל לכל, היגיון צלול, אובייקטיביות בניתוח, בקורת עצמית נוקבת ועקיבות בביצוע.

עוד יותר מן התוצאות הדהימו התוצאות בה הושגו העליונות שהפגין. בעוד אלוני נחלץ מעמדת הפסד, והופך את הקערה על פיה, בעוד המצור שצר פורת על רגל שחור ב-6 גורם לכמה צופים שירדמו, ובעוד צ'רניאק מפקיר עוד כלי ועוד כלי, היה אורן מרביץ ליריביו פרק בתורת השחמט. האחרונים-לא פעם נראו וחשו כתלמידים לפני רבם. לצופה, שעקב אחר קרבותיו של אורן, הייתה הרגשה כי האיש חולש על הלוח. הרגשה זו גברה בתום הקרב, כשהיה אורן משחזר את מהלכו לקבצים, ומצביע לחסידיו על משוגותיהם ועל אי דיוקים של יריביו - **ושל עצמו**. הוא שיחק בסגנונם של הנפילים, לשונם הייתה לשונו. **אין ספק בתקופת זהרו היה מנחם אורן, לא רק המעולה בשחמטאיה של ישראל, הוא היה משכמו ומעלה**" ("הארץ" 23.12.1962).

אכן ד"ר מנחם אורן ז"ל (1902-1962) היה משכמו ומעלה. עלה לארץ ב-1949 מפולין, שם נחשב כעילוי שחמטי. לפני מלחמת העולם השנייה ייצג את פולין באולימפיאדת האג 1928, והשתתף פעמיים באליפות פולין. אמן ומדריך שחמט מעולה, מורה לפיזיקה בגימנסיה "הרצליה", יו"ר מועדון השחמט "לסקר" תל-אביב, אותו הוביל כשחקנה הבכיר ל-8 אליפויות ליגה. כמו כן ייצג את ישראל בשלוש אולימפיאדות שחמט (הלסינקי 1952, אמסטרדם 1954, מוסקבה 1956). בתקופות של מצוקה כלכלית לאיגוד השחמט, בעיקר בשעת הצורך לשיגור הנבחרות לאוליפיאדה, נרתם אורן כאלוף ישראל לגיוס תרומות, ע"י משחקים סימולטניים רבים שנתן ברחבי הארץ, ושהכנסתם יועדה לשיגור הנבחרת.

בנוסף היה אישיות ציבורית בתחום החינוך - ממייסדי ארגון המורים העל יסודיים (10.12.1958) ויו"ר המועצה הארצית הראשונה של הארגון, בעת מאבקה הקשים מול הסתדרות המורים ופרישתה ממנה, לצורך הקמת איגוד מקצועי פרופסיונלי עצמאי ובלתי תלוי מבחינה פוליטית, של המורים בבתי הספר העל יסודיים.

אכן עד היום קיימים שני ארגוני מורים **יציגים** במערכות יחסי העבודה בישראל- הסתדרות המורים וארגון המורים העל יסודיים. ראוי לציין כי בכל סקטור עובדים פרופסיונלי מקובל איגוד מקצועי אחד**.

אוהדים מושבעים נוספים לאליפות השחמט הראשונה של מדינת ישראל היו תלמידיו הרבים של ד"ר אורן בגימנסיה "הרצליה", אשר פתאום הפכו... לחובבי שחמט. הם תחקרו מידי יום ביומו את חברים לכיתה, בנו **יונה** ז"ל (1934-2018), (לימים ממשיכו של אביו בפיזיקה, פרופ' מוערך לפיזיקה באוניברסיטת תל-אביב), שהיה תלמיד הגימנסיה: מה היו תוצאותיו של אביו אמש? ואם לא סיים את המשחק מה מצב העמדה (אז היה אפשרי לדחות משחקים, ולרשום מסע סודי)? לגביהם היה קשר ישיר בין מצב רוחו של אורן על הלוח, לבין המטלות, שהיו עתידים לקבל ממנו למחרת בכיתה. מכל מקום שאיפתם הייתה בכל תקופת האליפות, כי לאורן יהיו הרבה משחקים דחויים... ובלבד שינצח (!).

על פעולות "ביון" אלו של תלמידיו בתקופת האליפות סיפרה תלמידתו **רבקה גבאי** (לימים מורה בבית ספר יהודי בפרת אוסטרליה): "ד"ר אורן היה מורה מאד פופולארי, אדם מאד נחמד ומתחשב, ובעל ידע רב בפיזיקה. הוא היה פותר בקלילות רבה על הלוח נוסחאות רבות, ותוך כדי פתרונן היה חושב וממלמל לעצמו... לא יתכן, הייתי צריך לנסוע עם המלכה ל-7... ועוד מסעים. תופעה בולטת אצלו הייתה היותו מפוזר ולא זוכר את שמות תלמידיו. כששיחק באליפות הארץ עודדנו אותו כל הזמן, כי ידענו, שנזכה לחיים קלים עבורנו במבחנים, כי ראשו היה טרוד בעמדות על לוח השחמט. אורן היה מורה מהשורה הראשונה" (הדים, תשכ"ג).

תלמיד נוסף של אורן היה **דב טרומר** (לימים מהנדס בתעשייה האווירית), והוא מספר על אורן: "**מורה שתמיד זוכרים אותו**. השעורים שלו היו תמיד מעניינים בזכות ידיעותיו הרבות בפיזיקה. במהלך הסבריו שילב תמיד מונחים בשחמט. זכור לי כי אורן "התלבש" במיוחד על תלמיד בשם **לאופר** (רץ בעברית). כאשר חשב בשיעורים על משחקיו בשחמט ונתקל במסעי הרץ, היה לפתע אורן צועק בכיתה:.....לאופר מה עם הווקטור (Vector) מושג בפיזיקה שיש לו גם גודל וגם כיוון, למשל מהירות או כוח). זה היה גורלו של לאופר, שנאלץ לשלוט בחומר בכל שיעור של אורן" (אורן בצמרת, 1989).

גם צעירי השחמטאים המוכשרים של אותה תקופה, אמני שחמט, אשר בהמשך גם שיחקו באליפויות הארץ, היו חברי נבחרות ישראל באולימפיאדות, וזכו להישגים שחמטאים אישיים. צעירים אלו העריכו מאד את ד"ר אורן.

צדוק דומניץ: "ד"ר אורן היה השחמטאי המוכשר ביותר שהכרתי. עיקר כוחו-כושר אנליטי של ראיית עמדה, בשילוב כוח רב במציעה ובסיום, והבנה אסטרטגית מעמיקה. בעל פוטנציאל של רב אמן מהשורה הראשונה של אלופי עולם, אבל השחמט היה אצלו עיסוק צדדי" (אורן בצמרת, 1989).

ד"ר גיורא פלאי (פילשצ'יק): "לדעת רבים אורן השחמטאי המוכשר ביותר שהיה לנו. שלט בכל שלבי המשחק, והצטיין במידה שווה בפתיחה כבסיום. הוא ניחן בזיכרון פנומנאלי, שאפשר לו לנתח מצבים מסויימים במהירות רבה מבלי לראות את הלוח. הצטיין במשחק עמדתני ותחבולני כאחד" ("דבר" 7.12.1962).

ישראל גלפר: אורן היה מגדולי השחקנים של ישראל. יחסית שיחק במספר מועט של תחרויות, ויש לזכור כי ישראל של שנות ה-50 לא הייתה משופעת בתחרויות. אולם גם במעט ששיחק, כולל בשלושת האולימפיאדות, ניתן היה לראות כי לפנינו **"ענק" אסטרטגי**, בעל ידע תאורטי נרחב, טקטיקן מעולה, ומעל לכל אסטרטג בעל הבנה עמוקה ויוצאת דופן בכל שלבי המשחק. בשנותיו האחרונות, עקב עיסוקיו העיקריים כמורה לא שיחק בתחרויות, לבד ממשחקי הליגה ומשחקי בוק במועדון "לסקר" תל-אביב. גם בשטח זה היה מטובי שחקני הבזק, שהיו אי פעם בישראל" (אורן בצמרת, 1989).

ידעאל סטפק: "משחקו של ד"ר אורן נשען בעיקר על היסודות של הבנה והיגיון, וזאת בכל שלבי המשחק. הוא שיחק משחק הגיוני של פיתוח כלים מהיר בפתיחה, העמיק מאד במתווך ודייק בסיום. היה אסטרטג גדול של המתווך, ותוכניותיו במשחק היו ארוכות טווח. יחד עם זאת בעל כושר טקטי נדיר, וראיה תחבולנית מפותחת. בגלל עבודתו כמורה לא הקדיש את כל עיקר זמנו לשחמט, ולא הרבה להשתתף בתחרויות. דווקא משום כך, ולאור המקצועיות השחמטית של ימינו אנו, יש להעריך עד כמה כשרונו היה גדול. **אחד הכשרונות הגדולים של השחמט הישראלי בכל הזמנים, שרק טפח קטן ממנו זכינו לראות" (אורן בצמרת, 1989).**

כיצד ראה אורן, האלוף עצמו, את זכייתו: "הניצחון לא היה קל, הייתה רמה אחת, מלבד אולי שני שחקנים, וניצחתי בהפרש חצי נקודה בלבד. הכוחות היו שווים עד כדי כך, שבכל משחק השפיע מצב הרוח או העייפות. שום דבר לא נראה מראש, וההפתעות היו ללא גבול. עד הרגע האחרון לא חשבתי כי אנצח. התחלתי רע מאד, אך השתדלתי להתרכז, ובדרך כלל שיחקתי בהצלחה. משחקי ברור, חזק למדי בסיומים. אני אוהב מצבים הנפתרים בהגיון ובפשטות. המשחק דורש גם תרגילי בית, והתאמנתי שעה-שעתיים ליום. יותר לא יכולתי להקדיש לכך. הרמה הייתה בינלאומית, ולא נפלה מרמת ארצות כצרפת או אנגליה, אך הייתה חלשה מאשר ברוסיה, הונגריה או ארצות הברית. לצעירים יש סיכויים להתפתח, אך לעומת זאת אלה שעברו את גיל הארבעים, כבר יתקשו להגיע לרמה בינלאומית. אין בדעתי לקחת חלק בקרוב בתחרויות בינלאומיות, אין לי פנאי לכך, מוטב שישע צעיר... כדי לשמור על אליפות דרוש עמל רב, משחק מתמיד וכוח עבודה, ואני כבר קשיש למדי..."

אכן, אורן היה בן 51 כאשר זכה באליפות ישראל, והשתתף עוד באליפות אחת בלבד בשנת 1955. עם זאת באולימפיאדת אמסטרדם 1954, שיחק אורן על הלוח השלישי של נבחרת ישראל, שסיימה במקום ה-7 בגמר א', כולל סנסציה עולמית, תיקו 2:2 מול בריה"מ של: בוטביניק, קרס, סמיסלוב וקוטוב. אורן היה בשיאו באולימפיאדה, והשיג את התוצאה האישית הטובה ביותר מבין שחקני נבחרת ישראל, 8.5 נק' מ-12, 70.8%.

בשנותיו האחרונות לא היה בקו הבריאות, ואין ספק כי גם לכך היה קשר לפרישתו מתחרויות. הוא נפטר בטרם עת, לאחר שלקה בהתקף לב ב-1.12.1962, והוא בן 60.

אורן סיכם את האליפות הראשונה: "האליפות אורגנה בצורה טובה ע"י ד"ר יהודה גרינגרד וישראל ברב (רבינוביץ), מראשי איגוד השחמט, ושחמטאים מצטיינים בפני עצמם (ד"ר גרינגרד היה מנהל התחרות, ואילו ברב השתתף בה). יש לציין את ההתרגשות הרבה, שעוררו המשחקים בכל מקום. כל סיבוב ריתק כ-150 צופים במיוחד נוער. לא הייתי מתרגש גם ממפלה, רק רגע אחד מאד התרגשתי מאד, כאשר ראש הממשלה דוד בן-גוריון חילק לי את הפרס במו ידיו עם מעטפה ובה צ'ק על 150 ל"י. הכבוד גדול כי זו האליפות הראשונה במדינה. אך עתה נגמר החג, חוזרים לחיי יום יום" (מעניין גובה הפרס הראשון בשקלים בערכים של היום?).

ידיעה מסכמת על האליפות הופיעה בעיתון "מעריב": "האלוף החדש בשחמט, ד"ר מנחם אורן, מורה לפיזיקה בגימנסיה הרצליה, קיבל את הניצחון בקרירות וביושב האופייניים למקצועו. גם עתה הוא רואה במשחק השחמט הובי בלבד, והוא רחוק משכרון תהילה, או מזלזול בערך יריביו. אין ספק כי תלמידיו גאים במורם (איזה ספורטאי!) הרבה יותר ממנו עצמו" (כרם, 6.4.1951).

טקס הסיום של האליפות היה חגיגי, וכיבדו בנוכחותם אישי ציבור מהשורה הראשונה, בראשות ראש הממשלה דוד בן גוריון, ח"כ דוד רמז שר החינוך והתרבות, ח"כ פנחס רוזן שר המשפטים, ונציג גימנסיה "הרצליה", המשורר המפורסם דוד שמעוני, מורה לספרות, עמיתו של אורן להוראה בגימנסיה (חתן פרס ישראל 1954).

"טקס הסיום הוחג בהתרוממות הרוח. לכולם הייתה הרגשה כי אמנם יש דורשים לשחמט בישראל, ולא יישאר עוד המשחק היהודי כספיח בשדה קוצים" (דבר השבוע, אפריל 1951).

מימין בטקס הסיום: פנחס רוזן, דוד בן-גוריון, ישראל ברב וד"ר יהודה גרינגרד.

בן גוריון התייחס בדברי ברכתו בטקס הסיום לערכו המוסרי של משחק השחמט: **"אין המקריות שלטת בהאבקות המתגוששים בו, ורק ראיית הנולד, כוח ההמצאה וחריפות השכל קובעים בו את התוצאה"**.

המשורר דוד שמעוני התייחס בדבריו לערכי פיתוח השחמט אצל הנוער: **"כוחו של השחמט, שהוא מקנה לחובביו גישה ספורטיבית של משחק בשעות רציניות, ורצינות בשעת משחק"**.

אכן היו ימים וגם לילות יפים באליפות ישראל הראשונה בשחמט!

האליפות הראשונה של מדינת ישראל 1951 – טבלת תוצאות סופיות

מקום השחקן	סה"כ														נק'	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1. אורן	■	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	9	69.2
2. קניאז'ר	0	■	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	8½	65.3
3. גלאס	0	0	■	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	8	61.5
4. מנדלבאום	1	1	0	■	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	7½	57.6
5. דובקין	1	1	1	1	■	0	1	1	1	0	1	1	1	1	7	53.3
6. דינר	0	1	0	1	1	■	1	1	1	1	1	1	1	1	7	53.3
7. אלוני	0	1	0	0	0	1	■	0	1	1	1	1	1	1	7	53.3
8. פישר	1	0	1	0	1	0	1	■	1	1	1	0	1	1	6	46.1
9. ברב	1	0	0	1	0	0	1	1	■	1	1	0	1	1	6	46.1
10. פורת	1	0	0	1	1	1	0	1	0	■	1	1	0	1	5½	42.3
11. סמילטינר	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	■	1	1	1	5½	42.3
12. צ'רניאק	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	■	1	1	5	38.4
13. קוינובסקי	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	■	1	4½	34.6
14. בראון	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	■	4½	34.6

מקורות:

צ'רניאק משה, **ישראל באולימפיאדות השחמט**, הוצאת רותם 1979
קנדלשיין שלמה, **אורן בצמרת** (מנחם אורן), הוצאת רשפים 1989
שירוס אריה, **יחסי עבודה בישראל**, הוצאת עם עובד, 1983
כרם נחמה, **"האלוף לא התרגש"**, מעריב 6.4.1951
פלאי גיורא, **"ד"ר אורן איננו"**, דבר, 7.12.1962
פרסיץ רפאל, **"כוחו של מנחם אורן"**, הארץ, 23.12.1962
צ'רניאק משה, **"ד"ר אורן כשחמטאי"**, הארץ 7.12.1962
בטאון תלמידי גימנסיה הרצליה, הדים, גיליון מס' 1 כסלו תשכ"ג
מדורי שחמט בעיתונות: דבר, דבר השבוע, מעריב, על המשמר

****ניתן גם לקרוא בהרחבה על פעילותו של ארגון המורים העל יסודיים ושל ד"ר אורן במערכות יחסי העבודה, בספרים: יחסי העבודה בישראל, אריה שירוס, עם עובד 1983, פרק 5, עמ' 135-136. ואורן בצמרת, שלמה קנדלשיין, רשפים 1989, פרק במערכות איגוד מקצועי, עמ' 25-32.**